

NARODNI DNEVNIK

Izaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznika.

Redna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, izvenredno Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

NIKOL GREGORIČEVA ULICA STEV. 18.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 2.

Rokopisaj se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisemna vprašanja naj se priloži znanstvenemu odgovoru.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 18.553.

Po obnovi vlade.

Nenadoma se je vladna kriza začela in nenaden je bil tudi njen zaključek, da ostane stara koalicija radikalov in radičevcev in da ostane stara vlada neizpremenjena, ker se demisijska vlada prekliče.

Da se obnovi stara koalicija, ni bilo presenetljivo, ker proti St. Radičevemu argumentu, da pomeni vlada brez Hrvatov vlado proti Hrvatom, ni nobenega pravega odgovora. Zato je bilo jasno, da mora nova vlada v svojem jedru sloveti na koaliciji najmočnejše srbske in najmočnejše hrvatske stranke. Zato je moglo presenetiti samo to, da je bila vpostavljen nova vlada brez vsakih izpremenb ter da je bila vsaj na zunaj vsa vladna kriza pravzaprav odveč, ker je pač ostalo vse pri starem.

Ali pa je tudi v resnici ostalo vse pri starem? Mislimo, da treba to vprašanje odločno zanikati, ker kaže zaključek krize, da zaenkrat ostane sicer v resnici vse pri starem, da pa je obnovljena stara vlada samo zato, da pripravi tla za novo vlado. In zaključek krize pove tudi to, na kakšnem temelju mora biti nova vlada.

Predvsem mora sloneti na politiki sporazuma in nasprotnikom sporazuma je jasno povedano, da bolje tudi stara vlada, to pa vlada, ki ni na temelju politike sporazuma. To je zlasti odločno povedano pašičevcem, ki so hoteli vlado brez večine Hrvatov. Vsa prizadevanja za protisporazumno politiko so brezuspešna in zmagati mora le tisti, ki politiko sporazuma utrdi. Komur se posreči, da sedanjo vladno koalicijo na podlagi sporazuma še razširi, samo ta ima nado na mandat za sestavo nove vlade. Dogodki pa tudi že jasno kažejo, da se ima vlada sporazuma razširiti samo na ta način, da bo v njej poleg večine Hrvatov in Srbov zastopana tudi večina Slovencev.

Zaključek in potek krize, pa bo imel najbrže še drug ugoden rezultat. Danes je jasno, da ni kriza izbruhnila zaradi zagrebškega incidenta, temveč zaradi nesoglasij med obema vladnima strankama. Rezultat teh nesoglasij je, da bošla morali obe vladni stranki deliti oblast še s tretjo in da bo vsaka stranka izgubila po eno ministrstvo. Lekeja je dobra in povedano je dovolj jasno, da ima biti efekt politike sporazuma pozitivno delo, ne pa nepozitivne razprtije.

Končno pa prejme tudi radikalna stranka dober nauk za bodočnost. Vsa ostrota krize je bila ravno v tem, ker so bile razprtije v radikalni stranki tako velike, da se je skoraj moglo reči: Kolikor radikalnih ministrstev, toliko kandidatov za sestavo volivne vlade, toliko skupin v radikalni stranki. Da, nesoglasja so bila že tako velika, da se skoraj ni vedelo, s kom naj se pravzaprav vedijo pogajanja. Vsa ta nesoglasja pa niso izvirala iz kakšnih programatičnih ali načelnih razlik, temveč ozadje vseh je bila samo ozka osebna borba za oblast. Po obnovi stare koalicije je vsa ta borba dobila pečat brezuspešnosti in sedaj je jasno, da je mož bodočnosti, kadar bo znal organizirati vladno delo, ne pa tisti, ki bo znal organizirati volitve.

In to je nad vse koristno. Vsa last vaji ljudstva in tudi naša zahteva je, da vlada samo tisti, ki uživa zaupanje ljudstva. Toda kakšna ljudska volja je to, če ji mora dati izraza policijski aparat! In kam pridemo, če bomo vedno le volili, nikdar pa delali. Volitve veljajo naš narod okoli dve milijardi, ali smo res tako bogati, da izdamo tolikokrat to vsoto sa-

Drugi sestanek med Radičem in Korošcem.

Beograd, 18. okt. Stefan Radić je včeraj dopoldne napravil izlet v Kijevo v družbi dr. Superine, dr. Krajača, dr. Šibenika, inž. Košutića, dr. Basarička in Pavla Radića.

Ob 11. dopoldne je prišlo do drugega sestanka med Stefanom Radičem in dr. Korošcem. Razgovori so se vodili v predsedniški sobi Hrvatskega seljaškega kluba. Razgovorom so prisostvovali Pavle Radić, dr. Superina, dr. Šibenik in dr. Krajač. Razgovorjali so se o političnem položaju. Razgovor je trajal eno uro.

Dr. Korošec ni hotel ničesar povedati o vsebini teh razgovorov. V dobro obveščenih krogih govore, da je šlo za sporazum z dr. Korošcem. Vse izgleda, da se bodo formalna pogajanja začela še pred sredo. Podrobnosti se bodo uredile, kadar Radić ponovno pride v Beograd.

Stefan Radić je sinoči ob 7. v sprem-

stvu Avgusta Košutića z brzim vlakom v posebnem vozu odpotoval iz Beograda. Na postajo so ga spremili dr. Šibenik in dr. Peleš ter razni ministri in poslanci HSS. Na postaji se je Radić dolgo in živahno razgovarjal z dr. Krajačem in dr. Superino in jima dajal nekatera navodila.

Priliko so izkoristili tudi novinarji in zaprosili Stefana Radića, da jim kaj pove. Nato je Radić izjavil: »Zdaj grem, v sredo pa zopet pridem nazaj v Beograd. Nove krize ne more biti. Sedaj gre zato, da pride vladna večina pred skupščino. Lahko vam rečem, kakor sem obveščen, da Pašić odobrava ta način rešitve krize, ker bi mi sicer izgledali kakor Arnavti.«

Radić je odšel nato v voz. Ko se je vlak začel premikati, so vsi Radića pozdravljali z Živijo! Radić pa je odgovorjal z Živijo delovna vlada!

Pred otvoritvijo jesenskega zasedanja skupščine.

Beograd, 18. oktobra. Ker preostajata za delo skupščine v tem zasedanju samo še dva dneva, je težko verjeti, da bi se še pred 20. oktobrom izglasoval stanovanjski zakon. Današnja skupščinska seja se bo bavila z že določenim dnevnim redom. Načelniki parlamentarnih skupin bodo dogovorno s predsednikom skupščine določili ali naj se stanovanjski zakon izglasuje pojutrišnjem ali pa naj se odgodi do konstituiranja parlamenta v bodoči seji. Na vsak način se po ustavi in po poslovniku 19. t. m. zaključuje sedanje zasedanje, 20. t. m. dopoldne pa se sestane parlament k novemu zasedanju. Še isti dan se mora potem vršiti volitve novega skupščinskega predsedništva. Predsedstvo skupščine pa mora obvestiti vlado, a vlada krogi o izvršenem konstituiranju parlamenta. Nato se določi dan, ko se prečita prestolni govor ali ukaz ali kraljeva poslanica o otvoritvi novega parlamentarnega dela.

Prve volitve, ki nato sledijo, so volitve finančnega odbora. — Kakor je danes razpoloženje v vladni večini, bo skupni kandidat za predsednika skupščine Marko Trifković.

DNEVNI RED JUTRIŠNJE SEJE SKUPŠČINE.

Beograd, 18. okt. Včeraj dopoldne je

SHOD HSS V LUDBREGU.

Zagreb, 18. okt. Včeraj je bilo v Ludbregu veliko zborovanje HSS. Navzoči so bili predsednik stranke dr. Vladko Maček in več narodnih poslancev HSS. Ob 11. dopoldne je bil ves trg napolnjen z množicami kmečkega naroda. Med vso skupščino se je mnogo vzklikalo kralju, narodnemu sporazumu in Stefanu Radiću.

Ko je bil shod otvorjen, je prvi govoril dr. Vladko Maček, ki je očrtal položaj seljakov prej in sedaj pri nas in zunanaj. Govorec o agrarni reformi je dr. Maček naglasil, da je kmečki narod končno odprl oči, ko je videl, kam to pelje, ako sam ne vzame v roke svoje uslo-

mo zato, da se potem prepiramo, kdo je pravzaprav po krivici zmagal?

Vladna kriza je končana z nespremenjeno obudo stare vlade, toda z napovedjo skorajšnje izpopolnitve sedanje vlade.

In v tem je opravičilo tako za njen slabo motiviran nastanek ko tudi za njen še slabše motiviran zaključek.

bila konferenca vlade, na kateri se je govorilo o sklicanju skupščine. Ker je kriza rešena, je vlada odločila, da se skupščina še danes sestane.

Po tej konferenci se je Uzunović sestal z Markom Trifkovićem ter sta oba skupno določila, da se sestane skupščina danes popoldne ob 6. Za jutrišnje 114. sejo narodne skupščine je določen sledeči dnevni red: 1. Razprava o poročilu odbora za grupiranje in razgrupiranje občin. 2. Razprava o poročilu odbora za prošnje in pritožbe: prošnje zdravnikov dr. Stevana Milovanovića in dr. Simiše Radojevića.

Pred začetkom dnevnega reda bo prometni minister odgovarjal na vprašanje dr. Milovana Zanića o gradnji železniške proge Krapina — Rogatec, na vprašanje dr. Frana Smedeja in tovarišev o postavitvi Dimitrija Kneževića za direktorja ljubljanske železniške direkcije, in na vprašanje Agatonovića o reditvi pokojnin železniškim upokojevcem po starem uredniškem zakonu.

Dalje bo finančni minister dr. Perić odgovarjal na vprašanje Miloša Moskovljevića o spremembi člena 293 finančnega zakona za proračunsko leto 1926-1927 in na vprašanje Koste Aleksića o izplačilu priznanje na zastale vsote o priliki izdajanja obveznic vojne škode.

De, dosegli smo, da je pri nas prevladala misel HSS. Došlo je do prepričanja, da ne more Srb s silo in nasiljem vladati nad Hrvatom, kakor Hrvat ne nad Srbom, temveč da je potrebno, da se sporazumemo in da skupno vladamo v tej državi. Sedem let so srbske stranke in tudi nekatere hrvatske govorele, da med nami ne more biti sporazuma, ker smo en narod. Sedaj pa smo uspeli, da se tudi tista gospoda, ki je bila proti sporazumu, ne usoja več reči, da je proti sporazumu. Teda nismo samo Hrvatje v tej državi. Treba je, da zberemo ves kmečki narod. Pride čas, ko se bo tudi srbski narod osvobodil gospodskih krivcev, pa naj se ti zovejo tako ali tako.

NIKOLA PAŠIĆ NA POTI V BEOGRAD.

Cavtat, 18. oktobra. Včeraj popoldne se je ukrcal Pašić na parnik »Kumanovo«. Prijatelji v Cavtatu so Pašića spremljali in mu priradili ovacije s streljanjem topičev. Parnik »Kumanovo« se je ustavil v Gružu, odkoder odplove danes jutraj naprej proti Splitu. Iz Splita bo Pašić nadaljeval pot po železnici preko Zagreba v Beograd.

Andrej Seneković.

Po kratki in mukepolni bolezni je včeraj preminul v Ljubljani Andrej Seneković.

Globooko v srce bo pretresla ta vest ne samo številne osebne prijatelje pokojnika, temveč tudi ves slovenski narod, zakaj le redko je kdo služil z vsenimi svojimi silami in tako požrtvovalno svojemu narodu ko pokojni Andrej Seneković.

Zlasti nevenljivih zaslug pa si je pridobil pokojni Andrej Seneković kot vzgojitelj mladine, kot dolgoletni predsednik Ciril Metodove družbe in kot vesten delavec za napredek slovenske prestolice.

Zasluga Andreja Senekovića je, da je slovenska inteligenca predelala tako dobro šolo, da se je mogla povsod z uspehom uveljaviti. In da je bila slovenska srednja šola mogoča že pod Avstrijo, je bistveno pripomogel tudi Andrej Seneković s svojimi izbornimi šolskimi knjigami.

Prav posebno hvalo pa je dolžan slovenski narod pokojniku za delo, ki ga je izvršil kot prvomestnih naše CMD. Pa o tem delu, ko tudi o njegovih drugih zaslugah prihodnjič več.

Za danes bi opozorili samo še na njegovo delo v procvit Ljubljane. Med onimi zaslužnimi štirimi možmi, ki so dvignili Ljubljano iz potresne katastrofe, je bil Andrej Seneković med prvimi in zato bo vedno z zlatimi črkami v zgodovini Ljubljane napisano ime: Andrej Seneković.

Per aspero ad astra je bilo življenjsko geslo pokojnika in temu geslu je bil vedno zvest.

V globoki hvaležnosti brani slovenski narod spomin na Andreja Senekovića, kot na meča neumernega in idealnega dela!

Večna slava spominu Andreja Senekovića!

OSTRA IZJAVA DR. SPAHE PROTI REŠITVI KRIZE.

Beograd, 18. oktobra. Včeraj dopoldne je odpotoval v Beograd dr. Spaho.

Popoldne je dr. Spaho sprejel novinarje in jim izjavil o vprašanju razširjenja vlade takole: »Mislim, da krize sploh ni bilo. Izgubilo se je samo nekoliko dni v brezdelju. Toda pod sedanjo vlado to ni nobena škoda, ker se tudi dozdaj ni nič delalo in se tudi vnaprej ne bo. Ko se ima sedaj skupščina po tolikem odlaganju sestati, je Uzunović našel način, da delo skupščine zopet zaustavi, samo da s tem dokaže svojo večno trditve, da je njegova vlada stabilna.

Če bi bil cilj ostavke, ki jo je podal Uzunović, res ta, prisiliti Radića, da prekliče svoje, po mnenju vlade za ugled države škodljive izjave, ojačiti vlado ter jo osposobiti za pobijanje gospodarske krize, potem je Uzunović s preklicem svoje ostavke dosegel upravn nasprotno od čnega, kakor je rekel, da hoče doseči. Radić ni prav nič dementiral in se ni nič opravičeval za tisto, kar se mu je štel v greh.

Z motivacijo ostavke je vlada priznala tisto, kar opozicija že davno trdi, da namreč ta vlada ni sposobna za resno in radikalno pobijanje gospodarske krize, ki je od dne do dne težja in preti, da se preivori v pravi polom.

Ko je ostavka preklehana, mislim da je vprašanje razširjenja vladne koalicije zbrisano z dnevnega reda. Če je Uzunović iskreno želel svojo vlado ojačiti in razširiti koalicijo še na kako stranko sedanje opozicije, potem bi bil moral bolj vpoštevati razpoloženje onih, na katerih sodelovanje je računal.

Pomemben shod „Slovenske kmetijske stranke“ v Sv. Lovrencu na Dolenjskem.

Včeraj, v nedeljo dne 17. t. m. se je vršil politični shod „Slovenske kmetijske stranke“ v Sv. Lovrencu, ki so se ga udeležili številni kmečki možje z županom te občine na čelu. Shodu je prisostvovala tudi precejšnja množica SLS, med njimi okrajni predsednik „Kmetijske zveze“. Shod se je izvršil v najlepšem miru in v popolni slogi. Predsedoval je g. Janko Bukovec, ki je podal besedo najprej

g. A. Prepeluhu.

Ta je poročal o političnem položaju. Govornik je pokazal na vzroke in potoke zadnje vladne krize. Tu sta se pokazala dva miselna svetova. G. Radić je ob sprejemu čeških parlamentarcev v Zagrebu izrekel dve „hudič“ besedi. Ko je zagrebaški veliki župan pozdravil Čehoslovake v imenu zagrebaške oblasti, ga je popravil, naj pozdravi goste v Zagrebu v imenu Hrvatov. A ko je češki govornik omenjal, da se bomo skupno za svoje države bojevali, ako treba, je dostavil g. Radić po češko „a pracovali“. To je malenkost in vendar je 14 ministrov v Beogradu mislilo, da je to tako velika stvar, da je vredna vladne krize. Besede g. Radića v Zagrebu niso bile le pravične in poštene, temveč tudi nedolžne. Naša vlada za resnične državne in ljudske potrebe prečesto ne najde časa, za te malenkostne stvari pa so gospodje morali „sejati“ nepretrgoma tri dni. Vzroki te zadnje krize so bili seveda globlji, toda njen razvoj in njena rešitev je pokazala, da se staro več ne vrne. Hoteč — nočes bo morala prej ali slej tudi naša država na nova pota, kajti g. dr. Ninčič sam najbolje ve, da dobra zunanja politika ni mogoča brez notranje konsolidacije države.

Politika narodnega sporazuma je dobra, ako se bo odkritosrčno vodila, ker samo. Toda dosedanja večinska politična vpešno preprečevati hegemonijo nad Hrvatini in Slovenci. Doslej se politika sporazuma ni izvajala zlasti v Sloveniji. Mi smo vedno povdarjali, da je potrebno, da tudi Slovenci pri tem aktivno sodelujejo. Toda sodelovanja očeniska politična stranka Slovencev o tem ni hotela nič vedeti. Govornik nato razloži potek zgodovinskih dogodkov od oktobra 1918 dalje in pokaže, kako je bila prvi dve leti SLS centralistično orientirana in kako je g. dr. Korošec kot predsednik „Narodne veče“, to je kot predsednik ene države, ki je živela en cel mesec, pozabil na bodočnost Hrvatov in Slovencev. Pozneje, čez dve leti, ko je dejansko že bil izveden centralizem v upravi, ki ga je sam g. dr. Korošec krepko izvajal kot minister, se je spomnil na avtonomijo. Premislil se je in zahteval, kar je bil poprej brez pridržkov oddal, zopet nazaj. Seveda v Beogradu te „politike“ niso hoteli razumeti.

Avtonomija ali federacija je dobra stvar in mi vemo, da so najbogatejše države organizirane po tem principu, n. pr. Severna Amerika, Nemčija, Švica itd. Vsem nam je še v živem spominu, kako se je ustvarjala in delala današnja ustava. V našem strankinem programu stoji jasno zapisano, kaj hočemo v tem pogledu. Vsi vemo, da je današnji upravni

centralizem stalno nemogoč. Toda kot realisti ne smemo pozabiti, da ima naša država 12 milijonov prebivalcev, od katerih nas je Slovencev komaj za en milijonček. Vsa Slovenija s Prekmurjem vred voli samo 26 poslancev od 315. Torej v parlamentarni vladavini mi ne moremo diktirati. Razum nam veleva, da si moramo najti in poiskati zaveznikov med tistimi, ki imajo vsaj približno enake gospodarske, socialne in civilizacijske interese. Tu so najprej Hrvati, ki so naši sosedi na vsej naši slovenski meji. Oni imajo močno kmečko gibanje, ki ima svoj poseben socialni značaj. Toda SLS je odbila vse zaveznitvo in se je izolirala. Zato njenih 20 poslancev politično nič ne šteje. SLS zahteva samo avtonomijo. To je dobro, ni pa modro od nje, da ne pove, kako jo misli izbojevati. To pa ni politika. Zato je podobna možu, ki je vsredi vihere in dežja stopil na plan in kričal, da mora zasijati sonce. Bil je samo moker, dosegal pa ni nič. On je hotel dobro, toda bil je moker — zastoj! Dober poveljnik nikoli ne žene vojakov v boj, ako že naprej ve, da ne bo trenutno nič opravil. Mi moramo vsa svoja dobra načela vzdržati, v vsakdanji politiki pa biti modri in poskušati doseči vsaj to kar je mogoče.

To velja zlasti za današnje čase težke in obupne gospodarske krize, ko primanjkuje zasluzka in so skoraj vsi pri delki našega naroda brez prave vrednosti. Treba pogledati po kmečkih domovih in delavskih stanovanjih, kaj se tam dogaja, in ne kako se godi dobro situiranim ljudem po mestih, ki časih ob čviku tudi kakšno pametno uganejo, nimajo pa z ljudstvom tesnejših zvez. Naša slovenska inteligenca se je pod dunajskim „liberalizmom“ preveč odtujila svojemu narodu. To ni „narod“ v smislu lepe literature, ampak je čisto konkretno narod kmetov, obrtnikov in delavcev, ki je večini naše inteligence tuj. Zato vidimo, kako vsi kakšen slovenski uradnik naravnost uživa, ako more napraviti sitnost kakšnemu „kmetavzarju“ ali „dninarčku“. To, pravijo, je „masa“. Mi pa pravimo, da je pravi narod tisti, ki dela, ustvarja in neizmerno socialno trpi. Sramota je, da se naše stare stranke, ki ne morejo zapopasti, da doba prepričavo med „klerikalci“ in „liberalci“ spada že davno v staro šaro, še vedno poslužujejo sistema plačanih političnih agitatorjev. Mi tega ne delamo. Povdariti moramo tudi, da naša stranka ni stranka političnega oportunizma, temveč je glasnica čisto konkretnih gospodarskih, socialnih, kulturnih in političnih načel. Ta načela niso prepisana iz knjig, ampak so konkretizirane potrebe in razmere našega kmečko-delavskega ljudstva. Kdor trdi, da je naša sedanja politična taktika pravilna, ne priznava pa teh naših načel, tudi ne čuti z ljudstvom in je boljše, da nas pusti pri miru. Treba, da našega kmeta, obrtnika in delavca postavimo na realna socialnogospodarska tla, a vse skupaj organiziramo kot narod, ki bo na temeljih resnične demokracije sam začel voditi svojo usodo brez vsakih „priznanj“ ali „nepriznanih“ „pervakov“, „voditeljev“ in plačanih političnih agitatorjev. Še imamo do-

volj sile in življenjske moči, da se uveljavimo v državi, v kateri smo v manjšini, in da jo preobrazimo v duhu enakopravnosti, svobodoljubnosti in pravične, a tudi nepredruga javne uprave v okviru samouprave.

Govornik je nato razložil boj naših poslancev za nov in moderen občinski zakon, za zakon o izenačenju davkov ter za zakon o nošenju orožja. — Živahno ploskanje zborovalcev je bila zahvala govorniku.

Drugi govornik

g. Janko Bukovec,

se je pečal z različnimi gospodarskimi vprašanji. Poljudno je razložil važnost raznih trgovinskih pogodb za kmetisko prebivalstvo, ker so te pogodbe največje važnosti za ceno poljedelskih pridelkov.

Nato je stvarno poročal o predlogih in načrtu ministra Krajača za dvig našega gospodarstva.

Končno se je pečal z znanim incidentom v Vitanju radi maše na zadnjem kmečkem shodu ter zaprosil g. župnika Oblaka, ki je bil slučajno prišel na zborovanje, naj o tem, kakor tudi o razmerah cerkve do političnega udejstvovanja poda svoje avtoritativno mnenje. Ker so isto prošnjo ponovili skoraj vsi zborovalci, je g. župnik ustregel prošnji in med splošno ter napeto pozornostjo zborovalcev govoril:

Govor gospoda župnika Oblaka.

Kako je bilo v Vitanju, ne vem več kot čujem. Po cerkveni zapovedi pa je dolžnost vernikov, da so vsako nedeljo pri sv. maši. Cerkevni zakon izrečno naroča župnikom, da morajo celo dvakrat maševati, ako je potrebno in ako bi sicer znatnejši del ljudstva moral ostati brez maše. Kot „znaten“ del se smatra do 50 oseb, a možkih celo samo 20. Duhovnik mora v verskih rečeh postreči ljudstvu, ker je zato tu. Med našim ljudstvom je prav dosti dobrih vernikov, vendar je treba paziti na vsakega in mu iti na uslugo, ako želi. V Ameriki berejo sv. maše ponekod že ob 4 uri zjutraj, ker so nekateri ljudje pozneje vsled svojih poklicev zadržani. Pri nas imamo po mestih celo takomenevane „gospodke“ ali „suhe“ sv. maše, ker nekatera gospoda zelo pozna vstaja. Kdor župnika za sv. mašo naprosi, mu je treba ustreči, ako je le količkaj mogoče.

Topliški župnik je bral sv. mašo samo za goste, a 80-letni Aljaž je šel visoko v hribe brat sv. mašo, da turisti niso ostali brez nje. Zato ne razumem, da bi bil g. župnik v Vitanju kriv, da je ostalo toliko ljudi brez službe božje, kot sem čul. Mi smo v Cerkvu, da ji služimo v verskih stvareh, da se ob prostem svojem času brigamo tudi za druge zadeve ljudstva v njegov dobrobit, toda v političnih rečeh imej vsak prosto roko! Papež je začel takzv. „katoliško akcijo“, ki zbira vse vernike, a škofje imajo dolžnost, ga pri-

tem podpirati. Cerkevni zakonik strogo prepoveduje nam duhovnikom vsako strankarjenje v cerkvi! V Belgiji gredo katoličani celo med delavce, ki so politično socialisti, da jih ohranijo Cerkvi in njeni morali. A v Nemčiji je nedavno izjavil nek poslanec katoliškimi duhovnikom, da morajo začeti „z novo versko vzgojo“, ki nobenega katolika, pa bodi politično ali druge misli, ne izključuje. ključiti.

Naloga nas duhovnikov je, da postrežemo v verskih rečeh vsem, ki so še verni. O „Slovensko kmečki stranki“ ne morem trditi, da je brezverska, ker glasom njenega programa priznava pozitivno krščanstvo. G. Prepeluh mi je nekoč zelo lepo povedal, ko je dejal: „Nimamo ničesar proti temu, da pridete med naše može in jih v verskem pogledu poučite, ako žele in so tega potrebni.“ G. minister Pucelj pa mi je nekoč dejal: „Morala Cerkev je tudi naša morala!“

Več ne morem zahtevati. Ko je bil nekdanji dunajski župan dr. Lueger še liberalci, a je pozneje začel boj proti korupciji v liberalnem taboru, je šel večkrat z njim znani pater Abel, ki še danes živi. Stori je to celo proti volji tedanjega škofa dunajskega. In glejte, kakšno veliko gibanje je nastalo iz tega, ki je rodilo marsikaj dobrega. Če pa nas naši kmetje in delavci celo vabijo medse, pa jih zavračamo, potem kot duhovniki ne vršimo svojega poklica. Ker so ti kmetje tudi še našega rodu, nam morajo biti še bližji.

Mi nismo bili tisti, ki so svobodomiselnica g. dr. Žerjava napravili za svojega političnega tajnika. To je bil g. dr. Korošec! Mi nismo javno poljubovali češkega poslanca dr. Soukupa, ki je lansko leto na Češkem vodil borbo proti Cerkvi. To je storil pretekli teden g. dr. Korošec!

Radiću očitajo framozanstvo in sovraštvo do Cerkev. Jaz ne vem, kakšen je, meni se ni spovedal. Toda v „Slovenec“ smo dostikrat brali, da ima Mussolini krvave roke, ker so pod njegovim vodstvom ubijali ljudi, požigali delavske in katoliške domove. Ko pa je letos prišel v Ameriko papežev odposlanec, je rekel, da je Mussolin danes varuh Cerkev, ena glavnih njegovih opor.

Kako se je pri nas nastopalo napram ranjkemu dr. Sušteršiču in dr. Lampetu, vemo še vsi. Nekega drugega gospoda pa so pri SLS kovali v zvezde, ga povzdigovali kot znanstvenika in pisatelja, pa je — odšel. Na Danskem hodijo duhovniki po hišah, da pridobijo ljudstvo zopet za vero. Zato je jasno: kjer je ljudstvo, tam moramo biti tudi mi duhovniki, ako nas hoče in želi poslušati. To je moj odgovor na vaš poziv. Kot duhovnik sem posvetil svoje moči Cerkvi, kot slovenski duhovnik pa izven cerkve tudi še slovenskemu ljudstvu.

Zbrani so g. župnika Oblaka zelo pazljivo poslušali in mu ob sklepu govora dolgo ploskali.

Radio potrebščine

v največji izbiri ima stalno v zalogi

FRANC BAR, Ljubljana

Cankarjevo nabrežje štev. 5. Telefon štev. 407.

Georges:

Mrcvarstvo.

Enako neokusna in iz istih razlogov, namreč iz stremljenja slovenščino po nemškem vzgledu pogospoditi, kakor adverbijalna raba pridevnikov: dnevno, mesečno, letno, isto, ali vsak dan itd., kar sem že gajal, je in se vrnila v naš jezik raba prislovov: pomenno, opetovano, obratno, skupno itd. v pomenu: vnovič, znova, na novo, spet, zopet. drugič, v drugič, v drugo ter narobe, skupaj itd. Po mojem kovanju takih nepotrebnih izrazov ni drugega nego afektiranost in domisljavnost dotičnih kovačev, ki mislijo, da s takim spakovanjem jezik bogatijo, pa ga le pridijo. Beseda „opetovano“ naj bi se ostala, toda le v pomenu „zu wiederholten Malen“, t. j. večkrat, ne samo „še enkrat“, nikakor pa ne v pomenu „wiederholte“, t. j. „zopet“ ali „spet“ itd., kakor gori našeto. „Opetovano“ pa mora iz slovenščine prav tako izginiti, kakor „predbacivati“, kajti „opetovati“ je glagol, ki je nastal iz hrvaškega prislova „opeti“, kar pa ni drugega kakor slovensko „speti“ in „zopeti“. Poleg tega pa se pravi „opetovati“ po slovensko „ponoviti“ in „ponavljati“. „Predbacivati“ je dobeseden hrvaški prevod nemškega „vorwerfen“, kar se pa pravi v ljubljanski slovenščini „naprej metati“. So ljudje, ki ne mislijo samo, da je „naprej metati“ germanizem, „predbacivati“ pa ne, temveč tudi, da se slovenski „očistiti“ ne ujema z nemškim „vorwerfen“, in le ško-

da je, da takih ljudi mi za devetdeset odstotkov manj.

Da „obratno“ ni drugega ko neroden in nepotreben prevod nemškega prislova „umgekehrt“, je jasno, kakor je tudi jasno, da se da s prislovom „narobe“ prav dobro izhajati.

Dobijo se pisci, ki jim je „skupno“ isto kakor „skupaj“. „Trgovski tovariš“ piše na pr.: „Za nemščino, nižji tečaj, se je prijavilo skupno (sic!) 28 interesentov.“ Pisec je najbrže hotel povedati, da se je prijavilo vsega skupaj 28 interesentov, povedal pa je, da se je 28 interesentov korporativno prijavilo. Če se ne motim je baš naloga in stremljenje trgovskega jezika, da se točno in natančno izraža!

Nadalje nemške, na slovensko gredo presajene cvetke so: „končno“ za „schliesslich“ ali „endlich“; „koncem koncev“ (!!) za „schliesslich und endlich“ ter „na mestu“ (n. pr. mrtve) za „auf der Stelle“. Jaz le ne vem, zakaj bi bili ti skovani prislovi lepši in točnejši od edino pravih slovenskih: „na zadnje“ („na konec“), „na vse-zadnje“ in „pri priči“ („pri tej priči“, „pri tisti priči“). Nikakor mi ne gre v glavo, zakaj se ljudje, ki ne vidijo neumnosti izrazov „koncem koncev“ in „na mestu“ v pomenu „takoj“, pristevajo v vrsto „homo sapiens“!

Na velikansko znanje slovenščine kažejo nadalje tvorbe, kakor: „poslankinja(!)“, „te-lovadkinja“, „knjigovodkinja“ in celo „pevkinja“. Kako je mogoče človeku zdravega uma tako pisati, mi je neumljivo. Če pravi- mo parlamentarcu, ki ga je narod izvolil, „poslanec“, zakaj se ne bi reklo ženski v isti funkciji „poslankica“; zakaj ne zadostuje „te-

lovadka“, če je možki „te-lovadeec“; zakaj ni dovolj „pevkica“ namesto „pevkinja“; zakaj je v besedo „knjigovodkinja“ vrnjen „k“, ko je vendar lepše „knjigovodinja“, kakor pravimo tudi „vojvodinja“ in ne „vojvodkinja“? Čemu se piše dan na dan, „poitalijančiti“ in ne „poitalianiti“, ko pravimo vendar „italijani“ in ne „italianci“, Prepričan sem, da bi te vrste pismouki brez sramu zapisali tudi „po-francoščiti“ ali „po-rusčiti“.

Neverjetno, ampak resnično je, da nekateri, ki se pečajo iz poklica s pisanjem, ne ločijo: „nasproti“ od „naproti“. N. pr.: „Deputacija je šla gostom do X. nasproti...“ Kozel, ki se hoče trkati, gre nasproti, deputacija je šla pa gostom prav gotovo naproti v prijateljskem in gostoljubnem namenu! Prav tako isti gospodje ne razlikujejo „zaprénice“ (Kalkofen) od „ápnice“ (Kalkgrube).

Kako na slepo se prevaja pri nas iz nemščine in kako je nekaterim vseeno, ali ima prevedeni izraz kak zmisel in ali je v slovenščini sploh mogoče sem že večkrat pokazal. Tako se je v rudarstvu vpeljal za nemški „Tagbau“ izraz „dnevni kop“ (!). Kako bedast je ta izraz, se vidi šele, kadar se pove, da se na „dnevnu kopu“ lahko tudi ponoči dela. In vendar se dá z besedo „vrhnji“ ali (še boljše) „zunanji kop“ prav točno povedati, da je to kopanje rude, ki leži na vrhu in ne notri v zemlji.

Na ljubljanskem velesejmu sem iztaknil tale dva jezikovna bisera: „poravnalni stroj“ in „ekspresni tokač“. Prvega sem pravi po nemško „Richtmaschine“ (mizarski stroj), drugemu pa „Schnellläufer“ (-turbine). Kdo je

ta strokovnjak v terminologiji, ne vem, pa je tudi vseeno, ko je takih in podobnih strokovnjakov še več. Saj je morda gospod prav dober strojni inženier, toda naj mi ne zameri, če mu rečem, da v slovenščini ne zasluži niti „drite“. Kajti da se imenujejo „Richtmaschine“ po slovensko „spehálnike“ ali „kvečemu“ še „spehální stroj“, bi mu lahko povedal vsak čisto navadni mizarski vajenec. „Poravnalni ali poravnalni stroj“ pa še ni izumljen, dasi bi v sodnih razpravnih dvorah silno prav prišel. Kar se tiče „ekspresnih tokačev“, pa so jih dosihmal, kolikor je meni znano, rabili večinoma za prenašanje pisem, brzojavk itd., a za turbine še ne. „Schnellläufer“ (-turbine) bi se po slovensko lahko prav čedno imenovali „brzotečna turbina“.

Ob zadnjih nalivih se je prav pogosto prevajal nemški „Wolkenbruch“, in sicer na običajni originalni način: zlom oblakov, prelom oblakov, tudi izliv oblakov (kar bi za silo še šlo) in podobno. „Oblakolom“ ni menda nihče zapisal, kar se mi silno čudno vidi, ker imamo že brodomol, kamenolom in celo zakonolom (sic!), besede, ki so skoraj prav tako lepe, kakor je n. pr. „natolčnica“ za „Schlagwort“, ki jo je nekdo že pred vojno skoval in ovekovečil v nekem slovenskem dnevniku. Da bi se le bil kdaj spomnil na utrč oblakov (ker pravimo: oblak se je utrčal in ne zlomil ali prelomil, če je že na vsak način moral imeti samostalniki, je seveda današnji bistroumnosti predaleč.

(Dalje).

Dnevne vesti.

RAZBITE NADE.

Kar zažareli so obrazi esdeesarjev, ko so čitali v nepolitičnem »Slovenskem Narodu« v soboto zvečer, da je koalicijski RR razpadla. In že so vstajale nade, da se vrnejo stari lepi časi »svobodoljubne« vlade »nacionalnega« bloka, ko bo mogoče preganjati vse one, ki so proti slavni SDS in ko bo mogoče zlasti udariti proti onim, ki se upajo pisati o Slavenski banki.

Krasne so bile nade in od Rakeka do Maribora je vladalo eno samo veselje v krogih SDS.

Toda v noči od sobote na nedeljo se je zgodil čudež in odnesel vse te nade.

Edino v nedeljskem »Jutru« je še ostala zadnja sled o teh razbitih nadah in tako smo čitali in aprvi strani debelo tiskan napis:

Cudovit zaključek vladne krize.

Pa takih čudovitih zaključkov brez sodelovanja esdeesarskih čudotvorcev bo še dosti in morda doživimo še ta čudež, da bodo naročniki in pristaši »Jutra« spregledali in — spoznali resnico.

— **Prenos zemeljskih ostankov vojvode Putnika.** Te dni so odpotovali v Pariz general Gijorgje Lazić, dr. Ljuba Popović in Ljuba Mihajlović, da prevzamejo zemeljske ostanke vojvode Putnika in bivšega predsednika Narodne skupščine Andreja Nikolića. Vrnejo se dne 30. t. m., naslednji dan se vrši v Beogradu svečan pogreb.

— **Železničarski krediti.** Zagrebško železniško ravnanstvo je ovestilo liste, da krediti za reducirane železničarje ne sežajo samo do novega leta, temveč do konca proračunskega leta, t. j. do 31. marca 1927. Do tega termina ostanejo vsi železničarji v službi.

— **Nov načelnik v ministrstvu prosvete.** Kot zatrjujejo iz Beograda, bo imenovan v kratkem v prosvetnem ministrstvu nov načelnik oddelka za srednješolski pouk. Oddelek že dalj časa nima lastnega načelnika ter vrši službo načelnika inspektor Marić. Kot kandidat za načelnika se navaja upravnik učiteljskega v Skoplju Gliša Elezović.

— **Novi vagoni na račun reparacij.** Direkcija državnih železnic v Sarajevu je dobila na račun reparacij nove vagona II. in III. razreda za ozkotirne proge. Vagoni so zelo okusno izdelani. Vsak vagon ima prostora za 48 potnikov, dočim je v vsakem sedaj v prometu se nahajajočem vagonu prostora samo za 36 oseb. Na ta način se pride v okoli do sedanjih prenatrpanosti vagonov bosansko-hercegovinskih in dalmatinskih prog. Vozovi se izroče takoj prometu.

— **Diplomatski izpiti.** Dne 20. t. m. se prične v zunanjem ministrstvu diplomatski izpiti.

— **V ministrstvu prosvete** so podpisani novi ukazi o razvrstitvi in upokojitvi profesorjev in učiteljev.

— **Nove cene za trte in sadno drevje.** V poljedelskem ministrstvu se pripravlja nov cenik za prodajo vseh vrst trt in sadnega drevja iz državnih drevesnic. S cenikom se bo cena trt in sadnega drevja v državnih drevesnicah izenačila.

— **Darovi za poplavlence.** Doslej so došli g. velikemu županu v Ljubljani tile zneski: Udruženje rezervnih oficirjev, pododbor Ljubljana 1000 Din; g. J. Vizović, Zalec 300 Din; Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani 20.000; Ljubljanska kreditna banka 10.000 Din; Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani 5000 Din; upravnistvo »Narodnega dnevnika« v Ljubljani 200 Din; tovarna tkanin in pletenja Josip Kunc in Komp. v Ljubljani 5000 Din; g. Fr. Krapež, restavralter v Ljubljani 300 Din; ga. Berta Trillerjeva, vdova odvornika v Ljubljani je darovala za poplavlence v Skofji Loki in Zireh znesek 500 Din. Vsem plemenitim darovalcem bodi izrečena v imenu prebivalstva najtoplejša zahvala. Darovi bodo uporabljeni za omiljenje bede v poplavljenih krajih, ki čakajo in upajo, da bo sledilo tem velikodušnim darovalcem še mnogo, mnogo drugih.

— **Odkritje spomenika** dr. Ant. Medvedu se vrši v nedeljo, dne 24. t. m. ob 15. (3.) na cerkvenem pokopališču v Pobrežju. Prijatelji in učenci pokojnika počastijo ob tej priliki na skromen način svojega dobrotnika in ljubljence. Uvažajoč priljubljenost in spoštovanje, ki ga je užival dr. Medved pri tolikih znanjih, prijateljih in učencih, odbor na odkritje ne bo vabil oficijelno, ampak prosi tem potom, da se prihodnjo nedeljo zberejo vsi častilci rajnega dr. Medveda ob njegovem grobu ter se poklonijo njegovemu spominu. Podroben spored odkritja objavimo ta teden. — Odbor za spomenik dr. Ant. Medvedu.

— **Loy krajevne občine Cerklje** oddam v zakup potom javne dražbe v ponedeljek, dne 6. decembra 1926 ob 10. uri dopoldne v mojem uradu v Kranju (soba šte. 4) za dobo od 1. januarja 1927 do 31. marca 1932. leta. Zakupni in dražbeni pogoji so istotam na vpogled med navadnimi uradnimi urami. — Srežki poglavar: Znidarčič, I. r.

— **Otvoritev prometa na električni cestni železnici v Osijeku.** Dne 20. t. m. bo stekel v Osijeku električni tramvaj. Istega dne bo mesto tudi prvi električno razsvetljeno.

— **Nov bračni zakon na Turškem.** Kot poročajo listi iz Carigrada, je stopil te dni na Turškem v veljavo nov bračni zakon. Po določilih tega zakona se ženske ne morejo poročati pred 18. letom. Poročne formalitete so slične, kot v evropskih državah.

— **Stavka krojaških pomočnikov** je izbruhnila te dni v Beogradu. Delodajalci trdijo, da so delavci prelomili tarifna določila, vsled česar se nočejo z njimi pogajati. Otvorili so pisarno za sprejem delavcev neglede na njihovo strankarsko pripadnost. Vseled tega se pričakuje, da bo trajala stavka dalje časa.

— **Dopusti za udeležence ženskega kongresa** na Bledu. Prosvetno ministrstvo je odobrilo vsem onim srednješolskim in drugim učiteljicam, ki se udeležijo kot članice Zveze

ženskih društev kongresa na Bledu dopust za čas od 22. do 30. t. m.

— **Konkurz za docentsko mesto na beograjski univerzi.** Filozofska fakulteta beograjske univerze razpisuje konkurz za docenta za stohiolo mineralogije in petrografije. Prijave se sprejemajo do 15. novembra.

— **Konkurz za učitelje slepih in gluho-nemih.** Uprava invalidskega zavoda in doma slepih v Zemunu razpisuje natečaj za 4 učitelje, ki se žele posvetiti pouku gojencev teh zavodov. Kandidatje morajo obvladati vsaj po en tuji jezik, da jim bo tako mogoče oditi po preteku dveletnega praktičnega delovanja na omenjenih zavodih v kako tujo državo v svrhu poučevanja pouka na tamkajšnjih sličnih zavodih in izpopolnitve teoretičnega znanja. Prijave se sprejemajo do 1. novembra.

— **Pravilnik o delavcih v morskih salinah.** Uprava državnih monopolov je izdelala nov pravilnik o delavcih kategorijah in meznem sistemu za delavce v morskih salinah. Pravilnik je stopil že v veljavo.

— **Stavka stavcev v Atenah.** Te dni je izbruhnila v vseh atenskih tiskarnah stavka. Tipografi zahtevajo povišanje mezd. Nekaterim lastnikom tiskarn se je posrečilo, da so pregovorili del stavcev, da so se vrnili k delu. Listi izhajajo na pol polah.

— **Razširjenje železniške postaje na Susaku.** Direkcija državnih železnic v Zagrebu je odobrila kredit 425.000 dinarjev za razširjenje železniške postaje na Susaku, zgradbo novega skladišča in tovarne rampe.

— **Nasa trgovska mornarica.** Glasom statističnih podatkov direkcije pomorskega prometa v Splitu je bilo stanje naše trgovske mornarice dne 31. decembra 1925 sledeče: Število jadrnic je znašalo 10.573 komadov s skupno tonažo 28.958 ton. Posadka na teh jadrnicah je štela 25.705 oseb. Parobrodov smo imeli kokonom lanskega leta 147 celokupna tonaža je znašala 97.597, posadka 11.853 oseb. Od tega števila odpada na dolgo plovnice 37 parobrodov s celokupno tonažo 81.059 ton.

— **Jugoslovensko-ameriški plovdba** ima dne 3. novembra v prostorih trgovske zbornice v Splitu izredni občni zbor. Sklepalo se bo o povečanju glavnice.

Obleke lastnega izdelka
Vam nudi najceneje
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.

— **Uredba o inozemskih parnikih** v naših lukah. V ministrstvu vojske in mornarice je podpisan nov dodatek k uredbi o dostopu inozemskih hparnikov v teritorijalne vode in luke naše kraljevine.

— **Iz univerzitetne službe.** Z ukazom prosvetnega ministrstva sta postavljena za izredna profesorja: na medicinski fakulteti beograjske univerze dr. Matej Ambrožič, žel dečjega doma v Ljubljani, na filozofski fakulteti ljubljanske univerze pa dr. Bakdvin Sarija, docent filozofske fakultete univerze v Beogradu.

— **Newyorška noč brez zločina.** Te dni se je pripetil v Newyorku dogodek, ki mu v zgodovini newyorške kriminalistike ni para, od polnoči do 9. zjutraj, torej ob času, ko so zločinci sicer najbolj agilni, ni bil prijavljen newyorški policiji niti en zločin. Kaj ta kega se še ni zgodilo, odkar stoji Newyork. Policijske oblasti so na to zelo ponosne ter menijo, da je to dejstvo najboljši simptom za to, da zločini polagoma zopet ponehavajo. Zdi se, da je to dobrodejna posledica povečane strogosti, ki jo vporabljajo v zadnjem času ameriške oblasti napram zločincem.

— **Usoda Narodnega doma pri Svetem Ivanu.** Vsem je še v spominu požig dvorane Narodnega doma pri Sv. Ivanu pri Trstu po fašistih. Lani je društvo s težavo vzpostavilo vsaj verando pred nekdanjo verando. Sedaj pa so se fašisti polastili te dvorane, ne da bi o tem niti obvestili listnikov in se z njimi pogajali za odstop. V nedeljo se je vršila svečana otvoritev teh prostorov kot sedeža novega fašistovskega mladinskega društva. Prisotni so bili ne samo zastopniki fašistovskih organizacij, temveč tudi mestnega komisarja in prefektura. Prostore je blagoslovil po izrecnem nalogu tržaškega škofa Fogarja don Tamaro.

— **Nasilen občinski redar ubil mirnega seljaka.** Te dni se je pripetil v Kompletinčih slučaj policijskega nasilstva. Občinski redar, ki je dobil radi svoje nasilnosti priimek »Grom«, je ubil v krčmi nekega seljaka, ki je sicer miren in trezen človek. Seljak Ivan Semperović je prišel nekoliko vinjen v Gošičevo gostilno ter stavil krčmarja na odgovor, zakaj daje njegovemu sinu pijačo. Prisotni občinski policijski stražnik, ki ni bil v službi, je pozval Semperovića brez posebnega povišanja, da naj bo miren in naj se vsede. Semperović se mu je zoperstavil ter ga udaril s palico po nosu. To je redarja Mato Čakarovića tako razjarilo, da je stekel domov ter se vrnil z revolverjem v roki. Pograbil je Semperovića ter ga hotel vleči s seboj. Semperović je to razjezilo, zato je udaril redarja še enkrat s palico. Nato je potegnil ta revolver ter oddal na kmeta Štiri strele in ga na mestu umrtil. Rabijskega občinskega redarja so na mestu aretirali.

— **Madjarski policaj, ki bi postal rad jugoslovanski žandar.** Te dni je bil aretiran, ker je prekorajčil blizu Sombora našo mejo, neki Madjar. Pri zaslišanju v Somboru je izjavil, da se piše Aleksander Batko, po poklicu madjarski policaj v Budimpešti, ter da je pobegnil s svojega službenega mesta, hoče vstopiti pri nas v orožniško službo. Naše oblasti so ga za 15 dni zašle radi nedovo-

ljenega prekoračenja meje, nakar bo romal v spremstvu orožnikov nazaj na Madjarsko.

— **Kmetška posojilnica ljubljanske okolice** v Ljubljani izročila je gosp. velikemu županu znesek Din 20.000 v korist poplavljenec.

— **Napad na židovske študente v Budimpešti.** Pred palačo madjarske akademije znanosti v Budimpešti so stali v četrtek trije visokošolci. Nenadoma je prišlo iz akademije nekaj visokošolcev neizidov, ki so žide insultirali. Ker so židje zoper to protestirali ter postali prav tako agresivni, so jih pretepli arijski dijak s korobači. Med židi se je nahajala tudi neka židovska dijakinja, ki je bila prav tako tepena, kot njeni kolegi. Ko je prihitelo »na bojišče« akademije se večje število dijakov neizidov, so židje pobegnili. Napadaleci so jih zasledovali, končno jih je rešila policija. Žide so oddali težko poškodovane v bolnico. Tudi na juridični fakulteti so bili židje te dni tepeni.

— **Kaznjence nadomeštal kaznilniški paznik.** Te dni je zagledal pred vratmi kaznilnice v Versaillesu neki slučajno mimoideči policijski stražnik nekega kaznjence, ki je imel v roki sveženj ključev, v ustih pa smodko. Začuden je vprašal stražnik kaznjence, kaj da dela pred vratmi. Kaznjence je mirno odgovoril, da nadomeštuje jetniškega paznika, ki je odšel z nekim drugim kaznjencem v mesto na sprehod in časo vina in ki mu je podaril, da mu ne bo dolgčas, tudi smodko. Policijski stražnik je obvestil nemudoma pristojno oblast. Izkazalo se je, da je govoril kaznjence resnico. Kaznjence, ki je stal na straži, je goljuf, ki ima odsedel pet let ječe, drugi kaznjence, ki je šel s paznikom na vino in sprehod, ima odsedel 20 let ječe radi umora.

— **Poklic in ljubezen.** Te dni se je pripetila v Berlinu precej hrupna scena ljubosumnosti, ki bi bila kmalu postala za nekega žeparja usodopolna. Poklicni žepar Leopold Kostina se je vrnil z daljšega potovanja ponoči v Berlin, kjer živi njegova žena. Hotel se je pač od »trudapolnega dela« nekoliko odpočiti. Na svoje neprijetno presenečenje je našel pri svoji ženi namestnika. Besen je na prešestnika navahnil ter ga jel nabijati. Ker pa se mu je ta zoperstavil in mu jel vračati mlo za drago, je nastal tak kraval, da je letela cela hiša skupaj. Kostina je logično sklepal, da bo prišla na lice mesta vsak čas policija, zato je sklenil, da se bo s svojo nezvesto ženo ob ugodnejši priliki pogovoril ter jo hitro odkuril. Tudi njegov tekmeč je smatral za najbolj umestno, da ljubzensko gnezdo nemudoma zapusti. Ko je prišla policija, sta bila oba možakarja že bogveje, kar pa policiji ni bilo prav nič vseč, zakaj ugotovila je, da ima Kostina na vesti že zopet celo serijo tatvin, radi katerih ga iščejo s tiralo.

— **Več sto možite željni deklet in vdov na — policiji.** Predvčeršnjim je izvršila zagrebška policija v biroju neke posredovalnice za ženitev, ker je obstojal sum, da se bavi »zavode« s trgovino z belim blagom, hišno preiskavo Policija je zaplenila več 100 fotografij in ženitbenih ponudb žen in vdov. Preiskava se nadaljuje, če ostane brez uspeha, se vrnejo fotografije seveda »zavodu«. Mnogo ponudb je prav zanimivih, oziroma zabavnih. Nekatere Evine hčere iščejo velikega, druge debelega, zopet druge slokega, zopet druge majhnega itd. Ena od njih hoče imeti edinoletnega muzikanta, v prvi vrsti od vojaške godbe. Nekatere ne zahtevajo denarja, temveč samo dobro srce. Nekatere bi imele rada tihega in molčljivega, druge živahnega in zgovornega moža. Kdo bi našel vse te raznovrstne okuse? Med kandidatnjami se je našla tudi neka tipkarica iz — policije.

— **Požar uničil 70 farm.** Te dni je izbruhnil v bližini Douglasa in Treadwala v Alaski gozdni požar, ki se je razširil kmalu tudi na omenjeni naselbini ter ju popolnoma uničil. Pogorelo je 60 farm. 160 Indijancev in 75 belokožcev je brez strehe.

— **Smrt v vodnjaku.** Iz Sušaka poročajo: V Kostreni pri Sv. Luciji je padlo te dni mlado dekle Vincencija Marinović v osem metrov globok vodnjak ter utonilo. Marinovićeva je trpela na epilepsijo. Ko se je sklonila nad vodnjak, da bi zajela vodo, je dobila napad ter padla v globčino.

— **Bivši konzul padel iz 17. nadstropja.** Iz Newyorka poročajo: Bivši perzijski konzul Topkhat Khan je padel te dni z okna 17. nadstropja na ulico. Padla mu je bila iz rok neka torbica, ko se je sklonil, da bi jo ujel je izgubil ravnotežje in padel skozi okno ter obležal na mestu mrtve.

— **Tiger v jedilnem vozu.** Dakotaškemu D. vlaku je bilo priklapljenih te dni več vagonov, v katerih je potoval neki zverinjak.

Opoldne, ravno ko so servirali natakarkji paszirjem v jedilnem vozu obed, se je začelo nenadoma pred vratmi voza grozeče renčanje. Vrata so bila sicer trdno zaprta, toda par minut nato se je razletelo okno na kose in prestrašeni pasazirji so zagledali nenadoma glavo grodolegleda tigra, ki je skušal vdreti skozi okno v vagon. Ker je bila odprtina premajhna je jel lomiti tiger s svojimi šapami in zobmi kovinasto omrežje na oknu in trgati cele kose lesa z vrat. V vagonu je nastala silna panika, in vse je drvelo proti drugemu izhodu. Eden od natakarkjev je imel toliko pričujočnosti duha, da je stekel po kroleca, ki je prišel baš v zadnjem momentu ter preprečil, da ni vdrl tiger v vagon. Ko je zagledal tiger svojega gospodarja z revolverjem in bičem v rokah, se je potuhnil in vrnil nazaj v svojo kletko, s katere je bil ušel na ta način, da je skrivil železno omrežje ter si napravil tako odprtino, da se je lahko splazil iz kletke.

Ne pozabite, da je danes ob 8. uri zvečer v frančiškanski cerkvi spominski koncert

† Antona Foersterja, ki ga priredi pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« s sodelovanjem virtuozov na orglah g. St. Premrla, gđc. Spelce Ramškove in orkestralnega društva Glasbene Matice. Vstopnic je še dovolj na razpolago.

Ljubljana.

1— **Vojni razpored** se bo pričel ljubljanskim vojnim obveznikom — zamudnikom rojstnih letnikov 1876 do 1904 in dajalcem konj v nedeljo, dne 24. oktobra 1926 dopoldne. Vse podrobnosti so razvidne iz razglasa, ki je nabit po mestu. Kdor bo izostal od priobitve vojnega razporeda, bo pozvan h komandi vojnega okroga.

1— **Cerkveni koncert »Ljubljanskega Zvonca«.** Vse posetnike cerkvenega koncerta »Ljubljanskega Zvonca«, ki se vrši danes v ponedeljek 18. t. m. točno ob 20. uri zvečer v ljubljanski frančiškanski cerkvi, opozorjamo, da so vstopnice v predprodaji v Matični knjižarni. Izrečno in uljudno prosimo, da si vsakdo kupi vstopnico že v predprodaji, da ne bode nepotrebnega in neljubega drena pri večerni blagajni pred glavnim vhomom v frančiškansko cerkev. Glede koncertnega reda pripominjamo sledeče: Na večer koncerta se odpro vrata v cerkev točno ob pol 8. uri zvečer. Vstop v cerkev je dovoljen samo skozi glavna vrata. Stranska vrata na takozvani porti in pa na Miklošičevi cesti so ob začetku zaprta in se odpro le po končanem koncertu za izhod. Kakor že omenjeno je večerna blagajna na stopnišču pred glavnimi vrati. Občinstvo opozarjamo, da je začetek koncerta točno ob 8. uri ter ga prosimo, da s prepornim prihajanjem ne moti izvajanj. Ponovno opozarjamo na krasni program in odlične sodelavce, kar nam oboje jamči za umetniški užitek. Z obiskom koncerta pa počastimo tudi spomin enega naših naplodovaljših in najpomembnejših kulturnih delavcev, spomin pokojnega Antona Foersterja. Vstopnice vseh vrst in cen je še dovolj na razpolago, cene so nižje kot običajne koncertne.

1— **Gremij trgovcev v Ljubljani** obvešča vse svoje člane, da v letošnjem šolskem letu vsled prenapolnjenja razredov ne sprejema več vajencev in vajenk za I. letnik Gremijalne šole. Obenem opozarja p. n. članstvo, da se nadalje pri sprejemanju vajencev drži strogo predpisov glede šolske predizobrazbe.

— **Načelstvo.**

1— **Plesne vaje.** Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, oblastni odbor Ljubljana priredi v salonu restavracije gospoda Tomca na glavnem kolodvoru v Ljubljani plesne vaje pod vodstvom slovenskega plesnega učitelja, Dostop imajo člani UJNZB, njih družinski člani in od njih vpeljeni gostje. — Plesne vaje se bodo vršile enkrat tedensko. Podrobnejše podatke se dobi v društveni pisarni UJNZB, Kolodvorska ulica šte. 26, dvorišče desno vsaki dan (izvzemši nedelje) od 9. do 12. in od 14. do 18. ure. Začetek plesnih vaj je v soboto, dne 23. t. m. ob 19. uri 30 min. — Oblastni odbor UJNZB.

Listnica uredništva. Dopolnjenja, ki pošilja članke nam in »Domovini«, prosimo, da jih pošilja samo »Domovini«.

Akademiki — pristaši Bloka levih!

Danes, ob 2. uri popoldne je v »Narodni kavarni« sestanek Bloka levih. Vabljeni so vsi pristaši Bloka levih. Na dnevnem redu je razgovor o raznih kulturnih vprašanjih ter poročilo tov. Kuljiša o delu v SSLV. Radi predstojajočih volitev v SSLV je sestanek važnega značaja in je dolžnost vsakega progresivno mislečega akademika, da se sestanka udeleži. — Blok levih.

To iz ono.

PRVA LJUBEZEN.

Veliki možje — velika ljubezen! Ne vedno in posebno ne v Italiji. Pri mnogih slavni ljudje se odigra prvi ljubezenski doživljaj precej skromno. »Skromno« v smislu publike, ne pa prizadetih. Evgenio Giovanetti je zbral podatke o prvi ljubezni znamenitih italijanskih mož ter objavil najzanimivejše.

Marconijeva prva ljubezen ni bila morda kakšna angleška milijonarka, temveč hčerka nekega vratarja v Bologni. Vrtar palače, v kateri je prebivala družina Marconi, je imel čedno, drobno hčerko. Deklica se je zagledala v gimnazijca iz tretjega nadstropja ter mu pošiljala neprestano ljubezenske vzdihne in pozdrave s svojimi velikimi črnimi očmi. Posledica tega je bila, da sta se začela gimnazijec in mala Enrichetta shajati vedno tedaj, kadar Enrichettina oče ni bilo doma. Deklica je dajala svojemu ljubljencu avizo za sestanek s tem, da je prenesla kletko, v kateri se je nahajal krasen pevec, lišček, iz enega konca dvorišča na drugega. Nekoč pa je prišel oče nenadoma domov in nesreča je bila tu. Nesrečni lišček je izginil kot žrtev za-

ljubljencev, za vedno. eMnda v kaserolo vrtarjeve družine.

Zelo poetična je bila, kar je seveda naravno, prva ljubezen Gabriella D'Annunzija. Njegova izvoljenka je bila Zoe, hči postajenčelika v Prato. Takrat trinajstletni pesnik je poljubil Zoeo tako divje, da so ji takoj zatekle ustnice. Doma se je morala izgovarjati, da so ji zatekle ustnice zato, ker je jedla mnogo nezrelih jagod. Ko je Giovanetti vprašal pesnika, jeli bila to zares njegova prva ljubezen, mu je odgovoril D'Annunzio: »Ljubil sem vedno in nikdar ne privikrat.« Genij, tudi ljubezni, že v plenicih...

Mussolini je ljubil prvič že z 10 leti. Vzljubil je bil neko vaško deklico iz Predappio, katero je vztrajno zasledoval na vseh njenih potih. Ko je deklica to opazila, se mu je hotelo umakniti. Mussolini je zdirjal za njo ter jo dohitel. Toda, ko ga je deklica gledala vsa odrevenela od strahu in kakor hipnotizirana, je izbruhnil Mussolini v glasen smeh: »Bil sem ozdravljen.«

Toscaninijeva prva ljubezen pa je bila manj platonična. Neka ne preveč mlada gospa se je zaljubila vanj, »una vecchia gallina«, stara kokoš, kakor imenujejo v Italiji take vrste gospe. »Dama«, tako pripoveduje veliki maestro, je bila zelo debela. Poleg tega pa je nosila še takrat običajne trebušaste obleke. Ko so jo videli moji prijatelji na cesti, so mi hudomušno vzklicali: »Glej, kontrabas gre.« Od tedaj dalje nisem mogel trpeti niti nje, niti kontrabasa; in to je tudi vzrok, da sem s kontrabasem v mojem orkestru vedno najstrožji.

Klub žen, ki pusijo smodke. Soproge in hčerke bogatih trgovcev v Wallaseyu na Angleškem so ustanovile nedavno originalen klub. Cilj kluba obstoji v tem, da skuša klub

razširiti med damami pušenje smodk, ki naj bi simbolizirala neodvisnost moderne žene. Izprva so bili sestanki članice kluba tajni. Dame so si celo same servirale čaj. Sedaj pa, ko je pristopilo klubu tudi več mladih ekslatirank, se dame nič več ne ženirajo in pusijo vpriso svojih služkinj, da tupašam se pokaže kaka članica s smotko v ustih celo na promenadi, na veliko veselje občinstva.

Književni jezik za nomadska plemena v sovjetski Rusiji. Tan-Bogoras, profesor leningrajske univerze in slaven učenjak je sestavil abecedo za nomadska plemena, ki žive na

severu evropske in azijske Rusije. Ta plemena stoje na najnižji stopnji civilizacije, žive nomadsko življenje in se bavijo največ z lovom in ribolovom. Književnega jezika nimajo. Vsled tega je priredil imenovani učenjak za ta plemena abecedo, za katero je uporabil za znake ruske črke. Sovjetska vlada je pozvala iz vrst teh plemen večje število mladih ljudi, ki se bodo izobraževali v Leningradu in ki bodo po izvršenih študijah zopet poslani nazaj v njihove kraje, da bodo širili prosveto med svojimi plemeni.

Filomena Seneković naznanja v globoki žalosti v svojem, kakor tudi v imenu svojih otrok Filomene, Pavle in Miroslava ter vseh ostalih sorodnikov prežalostno vesti, da je njih srčnoljubljeni, preblagi soprog, oče, stari oče in tast, gospod

Andrej Senekovič

Vladni svetnik, gimnazijski direktor v pok. predsednik »Ciril Metodove družbe« itd., odlikovan z redom sv. Save,

včeraj, dne 17. t. m., po kratki in mukepolni bolezni, previden s tolažili za umirajoče, bogu vdano preminul.

Pogreb preblagega pokojnika se bo vršil v terek, dne 19. oktobra 1926 ob 16. uri iz hiše žalosti Prule, Janežičeva cesta št. 12 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bode darovala v cerkvi nemškega viteškega reda v sredo, 20. t. m. ob 10. uri.

V Ljubljani, dne 18. oktobra 1926.

ZALUJOCI OSTALI.

Rudyard Kipling:

Knjiga o džungli.

»Da, Mysa, bivoli so bili. Vrnili so se z vestjo, da sedi v neki votlini v džungli strah, ki nima dlake ter hodi po zadnjih nogah. Tedaj smo mi iz džungle šli za čredo, dokler nismo dospeli do tiste votline; strah je stal ob njenem ustju in je bil prav tak, kakor so bivoli povedali, brez dlake in je hodil po zadnjih nogah. Ko nas je zagledal, je zavpil in njegov glas nas je navdal s strahom, ki ga imamo še sedaj, in zbežali smo, teptali in trgli drug drugega, ker nas je bilo strah. Tisto noč, tako mi je bilo povedano, se mi iz džungle nismo ulegli skupaj kakor je bila naša navada, temveč je vsak rod odšel zase proč — mrzasec z mrjascem, jelen z jelenom, rog se je držal roga, kopito kopita, enaki enakega, in so tako ležali in trepetali v džungli.

»Samo prvega tigra ni bilo z nami, ker se je še vedno skrival po močvarah na severu. Ko pa so mu prinesli glas o oni stvari, ki smo jo bili videli v votlini, je dejal: »Jaz pojdem do tiste stvari in ji zlomim vrat.« Tekel je vso noč, dokler ni došel do votline; ko pa je tekel, so se drevesa in ovijalke na njegovem potu spomnile zapovedi, ki jo je bil dal Tha, in spustile so veje navzdol in ga zaznamovale, ko so vlekli svoje prste po njegovem hrbtu, straneh, čelu in licu. Kjerkoli so se ga dotaknile, je ostalo znamenje in pramen na njegovi rumeni koži. In te pramene nosijo njegovi otro-

ci še dandanes! Ko je došel do votline, je strah, ki nima dlake iztegnil roke in mu rekel: »Pramenasti, ki prihaja ponoči.« in prvi tiger se je zbal brezdlakovega in je tuleč pobegnil nazaj v močvare.

Pri teh besedah se je Mowgli mirno zahihetal, držeč brado v vodi.

»Tulil pa je tako na glas, da ga je Tha slišal in rekel: »Kaj pa je hudega?« In prvi tiger je vzdignil gobec proti novo ustvarjenemu nebu, ki je sedaj tako staro in je dejal: »Daj mi nazaj mojo moč, o Tha. Osramočen sem pred veld džunglo, pobegnil sem pred brezdlakavico, ki mi je rekel srmatno ime.« »Zakaj pa?« je vprašal Tha. »Ker sem ves umazan od blata in močvirja,« je odgovoril prvi tiger. »Pojd torej v vodo, povaljaj se po mokri travi; ako je tisto res blato, se gotovo izpere,« je odvrnil Tha. In prvi tiger je šel v vodo, se valjal in valjal, da mu je vsa džungla plesala pred očmi, toda niti ena prga na njegovi koži se ni izpremenila. Tha, ki ga je gledal, se mu je smejal. Tedaj je prvi tiger rekel: »Kaj sem storil, da je prišlo to nad mene?« Tha mu je odgovoril: »Ubil si jelena in spustil smrt v džunglo; a smrtjo pa je prišel strah, tako da se džungelsko ljudstvo boji drug drugega kakor se ti bojiš brezdlakavega.« Prvi tiger je dejal: »Mene se ne bo balo, saj jih poznam izza začetka.« Tha pa mu je rekel: »Pojd in boš videl.« In prvi tiger je letal sempatja, klical na glas jelene, mrjase, sambhurje, jezeve in vsa džungelska ljudstva; ti pa so vsi bežali pred njim, ki je bil njihov sodnik, ker so se bali.

Tedaj se je prvi tiger vrnil; ponos v njem je bil str, z glavo je tolkel po tleh, razgrebal zemljo z nogami in je rekel: »Pomnite, da sem nekoč bil gospodar džungle! Ne pozabi me, o Tha. Daj, da se moji otroci spomnijo, da sem bil nekoč brez sramote in brez strahu!« In Tha je rekel: »Toliko ti že storim, ker si skupaj videla, kako je nastala džungla. V eni noči vsakega leta bodi kot je bilo, predno si ubil jelena — za tebe in za tvoje otroke. Ako v tisti noči srečaš brezdlakavega — in njegovo ime je človek — ne boš imel pred njim strahu, ampak on se bo bal tebe, kakor bi bil ti sodnik v džungli in gospodar vseh stvari. V tisti noči njegovega strahu pa mu izkaži usmiljenje, zakaj sedaj veš, kaj je strah.«

»Tedaj je prvi tiger odgovoril: »Zadovoljen sem,« ko pa je prihodnjič prišel k vodi pit, je videl črne maroge na sebi in spomnil se je imena, ki ga mu je bil dal brezdlakavi in se je razsrdil. Celo leto dni je živel v močvari in čakal, če bo Tha držal dano mu obljubo. In v neki noči, ko je šakal meseca (večernica) svetlo svetil nad džunglo, je začutil, da je prišla njegova noč, in odšel je k kotlini, da bi našel brezdlakavega. Tedaj se je zgodilo, kakor je Tha obljubil: brezdlakavi je namreč padel pred njim na tla in ležal pred njim; prvi tiger pa ga je udaril in mu zlomil hrbet; mislil je namreč, da je bila v džungli samo ena taka stvar in da je z njim umiril tudi strah. Ko je povohaval ubitega, je slišal prihajati Thaa iz gozdov na severu, in kmalu je glas prvega slona, ki je bil glas, kakor ga pravkar slišimo.

IVANKA STEGNAR

modni salon

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 10

priporoča svojo zalogo damskih buržunastih in filcastih klebukov.
Popravila točna in solidna.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,

nudi

najfinjši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brsojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spainih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke,
volna v raznih barvah, rokavice,
nvgavice, dokolenice, nahrbtniki
za šolarje in lovce, dežniki, kloti,
šifoni, žepni ročni, palice, vilce, noži, škarje,
potrebščine za šivilje, krojače,
čevljarje, in brivce

edino le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

Najnižje cene!

Na veliko in malo!

RAZPIS.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje
oddajo

tesarskih in krovskih

del za 2 leseni stanovanjski baraki ob Izanski cesti.

Vsi potrebni pripomočki se dobe proti povrnitvi nabavnih stroškov 20 Din pri mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica 1/II. v ponedeljek, 18. in torek dne 19. t. m.

Ponudbe je vložiti najkasneje do 21. t. m. do 12. ure dopoldne pri gori imenovanemu uradu.

Ljubljana, dne 16. oktobra 1926.

Mestni gradbeni urad.

Oglašujte v
„Narodnem Dnevniku“!

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Sprejme se

dva gospoda na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava lista.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, dehelu tiskano
Din 1.—

Javna
knjižnica

v Ljubljani sprejme knjižničarke za tri popoldneve (po 2—3 ure) v tednu. Reflektantke (vpok, učiteljice itd.) naj blagovolijo poslati svoje ponudbe in zahteve glede honorarja na upravo »Nar. Dnevnik« pod šifro: »Knjižnica«.

Kupijo se

Ljubljanski Zvon, starejši in novejši letniki. — Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pou Ljubljanski Zvon.

Akademik

poučuje srednješolca v vseh predmetih. Honorar nizek. Cenjene ponudbe pod: »Uspeh zjamčen«.

500 Din

nagrade

dam tistemu, ki mi preskrbi službo kot sluga. — Naslov pove uprava lista.

Hotelski sluga

z daljšo prakso in lepimi izpričevanji se sprejme za 1. november 1926. Osebnostne podatke na upravo hotela »Union«, Ljubljana.

Kontoristinja

z večletno pisarniško prakso išče mesta pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Marljiva«.

Gospodična

išče mesečno sobo s separatnim vhom. Ponudbe na upravo lista pod: Soba.

Abonenti

dobijo dobro in poceni hrano v restavraciji »Pod skalco«, Mestni trg 11. Gostom se lahko postreže z domačo, srbsko, dunajsko in francosko kuhinjo. — Za jedila in vino preko ulice poseben post. — Vsaki dan se vrši od 20. do 24. ure koncert. — Z radostjo pričakujem moje goste. Josip Uran, restavratel.

DRVA - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 54.

Mesto

gospodinje

išče izobražena gospodična na srednjih let pri boljsem gospodu, lahko je tudi vdovec z otroci. Nastopi lahko takoj. Cenjene ponudbe na upravo pod »Skrbna gospodinja«.

Prodaja ceno

mal železen štedilnik. — Naslov pove uprava lista.